

Dobrze wykorzystaj czas poświęcony mediom

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela

Współczesne media są przestrzenią codziennego życia ludzi. Przy ich pomocy pracujemy, bawimy się, korzystamy z dóbr kultury, kontaktujemy się z przyjaciółmi. Nieczęsto odłączamy się zupełnie od medialnego świata i dajemy sobie czas na refleksję nad tym, czy dobrze wykorzystujemy nowoczesne udogodnienia. Nietrudno spędzić cztery godziny pod rząd w Internecie, jednak czy jest to czas dobrze wykorzystany?

Dostęp do różnorodnych utworów — filmów, seriali, muzyki, książek, gier — jest tak łatwy, że użytkownicy kultury nie muszą się już zastanawiać, czy warto podjąć trud dotarcia do nich. Przez to odbieramy bardzo dużo przekazów, które często nie posiadają dla nas wielkiej wartości. Korzystając z mediów, warto poddawać osądowi to, czy robimy coś wartościowego, czy tylko tracimy czas.

Dzięki Internetowi, telewizji, kinu czy prasie możemy wiele zyskać. Oczywiście, nie służą one jedynie edukacji (poszerzaniu naszej wiedzy lub umiejętności), lecz także rozrywce, życiu towarzyskiemu czy pogłębionej refleksji (np. poprzez odbiór dzieł sztuki). Jednak nie każda informacja znaleziona w sieci jest dla nas wartościowa, a nie każda obejrzana kreskówka rzeczywiście nas bawi. Wielogodzinne rozmowy o niczym za pośrednictwem mediów społecznościowych czasem wcale nie służą budowaniu więzi z przyjaciółmi czy uzyskiwaniu w nich wsparcia, lecz są równie bezproduktywne jak bezmyślne wpatrywanie się w telewizor. To tak naprawdę ucieczka od obowiązków i podejmowania konstruktywnych działań.

O ile w przypadku oceny informacji liczy się jej wiarygodność i użyteczność, o tyle wartościowe teksty kultury to przede wszystkim takie, które nas w jakiś sposób wzbogacają. Pojawiająca się podczas oglądania popularnego filmu nuda, może być dla nas sygnałem ostrzegawczym, że wykorzystuje on schematy narracyjne, które bardzo dobrze już znamy. Nawet podczas rozrywki warto poszerzać swoje horyzonty, np. decydując się na film nieznanego wcześniej reżysera czy film o niebanalnym scenariuszu.

Każdy ma swoich ulubionych autorów i gatunki medialne. Decydując się na inny, oryginalny, nieznany tekst kultury, nie tylko dowiadujesz się więcej o świecie, w którym żyjesz — możesz odkryć prawdziwą perłę, dużo cenniejszą dla ciebie niż opatrzone schematy.

Dla ucznia

Zastanów się, czy czas, który spędzasz z mediami, nie jest czasem straconym.

1. Czy zdarza ci się siedzieć kilka godzin przed telewizorem lub komputerem i nie oglądać nic konkretnego?
2. Czy czytasz wszystko, na co trafisz w Internecie, mimo że czasem nie interesuje cię to za bardzo?
3. Czy masz ulubione formy spędzania wolnego czasu poza mediami? Może uprawiasz jakiś sport lub należysz do harcerstwa?
4. Czy przed obejrzeniem filmu lub serialu sprawdzasz, czy jest on dobry i wartościowy?

5. Czy rzeczywiście rozmawiasz z bliskimi o ważnych dla ciebie rzeczach? A może zamiast tego wciągają cię portale społecznościowe?

POMYŚL NA LEKCJĘ

Zajęcia zachęcają do krytycznego spojrzenia na media, ich wady i zalety. Media mogą służyć dobremu celom, ale mogą też uczynić człowieka swoim niewolnikiem. Uczestnicy dowiedzą się, co to jest nadmiar informacji i dlaczego jest to stan niedobry dla człowieka.

Cele operacyjne

Uczestniczki i uczestnicy:

- wiedzą, że żyjemy w świecie przeładowanym informacjami;
- zdają sobie sprawę z zalet i wad łatwego dostępu do mediów;
- wiedzą, jakie są zalety łatwego dostępu do informacji.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach

Pomoce: **Materiał pomocniczy**
„Ikonki”, kolorowe kredki lub flamastry dla każdej grupy

Powiedz, że celem lekcji jest poznanie wad i zalet łatwego dostępu do mediów. Podziel uczestników na grupy po 3–4 osoby. Rozdaj część 1 **materiału „Ikonki”**. Obrazek głowy najlepiej byłoby wydrukować w formacie A3. Uczestnicy mogą także przerysować go na duży karton. Powiedz uczestnikom, że głowa narysowana na kartce jest od teraz „wspólną” głową całej grupy. Poproś, żeby przyrzekli się dokładnie ikonkom na kartce, a potem te media, z którymi często mają do czynienia (przynajmniej raz w tygodniu), narysowali wewnątrz głowy. Jeśli przypomną im się również inne media, mogą narysować ich symbole lub napisać nazwę. Jeśli nie znają ikonek, nie wyjaśniaj ich znaczenia. Kiedy grupy skończą, rozdaj część 2 **materiału „Ikonki”**. Powiedz, że głowa musi lub chce myśleć o wielu innych rzeczach. Poproś o dorysowanie wewnątrz głowy symboli oznaczających sprawy, którymi trzeba się zająć (przyjemne i nieprzyjemne). Jeśli nie ma rysunku odpowiadającego pomysłowi grupy, mogą go wymyślić sami.

2.

Czas: 5 min

Forma: podsumowanie pracy w grupach

Pomoce: taśma do przytwierdzenia arkuszy do tablicy

Poproś grupy o powieszenie arkuszy z wypełnionymi głowami obok siebie na tablicy. Zwróć uwagę, jak dużo wśród ikonek w głowach jest takich, które oznaczają dostarczanie informacji (to te narysowane w 1 części ćwiczenia). Często pozostałe rzeczy (te rysowane w 2 części ćwiczenia), mimo iż są dla nas ważne, „upychamy” w głowie w wolnych miejscach między natłokiem informacji. Tymczasem większość dostarczanych nam informacji

jest nam całkowicie zbędna. Powiedz, że takie zjawisko nazywa się „przeładowaniem informacjami”. Zapytaj, jak się czuje człowiek, który ma „przeładowaną” głowę?

3.

Czas: 10 min

Forma: miniwykład osoby prowadzącej, dyskusja

Pomoce: **Materiał pomocniczy „Nadmiar informacji”**

Przeczytaj przed lekcją **materiał pomocniczy „Nadmiar informacji”**. Wytłumacz uczestnikom i uczestniczkom, na czym polega zjawisko przeładowania informacjami (znane także z doświadczeń szkolnych). Zapytaj, jakie ich zdaniem istnieją metody walki z nadmiarem informacji. Rozdaj karteczki samoprzylepne i poproś, żeby wpisali na nie swoje sposoby przeciwstawiania się nadmiernemu zalewowi informacji i przykleili je do swoich „głów” z poprzedniego ćwiczenia. Przeczytaj głośno pomysły uczestników i uczestniczek. Powiedz, że najprostszym i najszybszym sposobem jest czasem wyłączenie wszystkiego (z muzyką włącznie) i wyjście na spacer. Jeśli uczestniczki i uczestnicy mają różne zdania, pozwól im podyskutować.

4.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach, scenki

Pomoce: karteczki z napisami: „internet”, „telewizja”, „radio”, „gazeta”

Podziel uczestników na 4 grupy. Każdej grupie pozwól wylosować jedną kartkę: „internet”, „radio”, „telewizja” lub „gazeta”. Poproś, żeby napisali 3–4 zasady: „Jak dobrze wykorzystać czas, korzystając z...”. W ramach podsumowania wszystkie kartki z zasadami przyklejcie w widocznym miejscu na tablicy. Na koniec zajęć powiedz, że w dzisiejszym świecie mamy szybki i łatwy dostęp do mediów, ale musimy ich świadomie używać, tak aby to one nam służyły, a nie my im. Dostęp do informacji jest ważny, ale powinniśmy kontrolować, w jaki sposób spędzamy czas przeznaczony na korzystanie z mediów.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzonych zajęciach uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że nadmiar informacji nie jest dobry dla człowieka?
- zdają sobie sprawę, że należy świadomie wybierać źródła informacji i nie pozwolić na to, aby być zasypywanym niechcianymi wiadomościami?

Opcje dodatkowe

Uczestnicy urządzają „sąd nad Internetem”: „Czy Internet więcej wyrządza szkód czy przynosi pożytku?”. Prowadzący przydziela role oskarżycieli, obrońców, świadków (można uszczegółowić role, np. świadek uzależniony od gier, niepełnosprawny, który kończy studia online dzięki sieci, załamana komentarką koleżanek nastolatka itp.), dziennikarzy opisujących proces itd. W trakcie „posiedzenia sądu” każdy stara się jak najlepiej dowodzić swoich racji.

MATERIAŁY

Materiał pomocniczy „Ikonki”

Materiał pomocniczy „Nadmiar informacji”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Oznacz poniższe zdania jako prawdziwe lub fałszywe.

1. Wszystkie media są pożyteczne, jeśli się z nich świadomie korzysta. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
2. Nie należy oglądać telewizji. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
3. Wiadomości najlepiej oglądać lub czytać kilka razy dziennie, bo zawsze dzieje się coś ważnego. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
4. Media czasem publikują „sztuczne” informacje, żeby przyciągnąć uwagę odbiorców. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
5. Media nagłaśniają niekiedy ważne sprawy, dzięki czemu można łatwiej rozwiązać istniejące problemy (np. zbiórka pieniędzy dla chorego dziecka). [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
6. Od mediów można się uzależnić. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **szum informacyjny:** zjawisko „nadmiaru informacji”, które utrudnia wybór informacji istotnych i ważnych

CZYTELNIA

- Jan A. Fazlagić, **Zjawisko „nadmiaru informacji” a współczesna edukacja** [online], e-mentor [dostęp: 16.01.2014], dostępny w Internecie: <http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/36/id/773%29>.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Anna Buchner, konsultacja merytoryczna: Piotr Drzewiecki. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/dobrze-wykorzystaj-czas-poswiecony-mediom/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa 2017:

Język polski, IV–VI klasa

Treści nauczania

Uczeń identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy.

Uczeń odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.

Informatyka, IV–VI klasa

Treści nauczania

Uczeń posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wiedza o społeczeństwie, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.